

# Podstawy turystyki

Grażyna Leszka



---

Podręcznik do nauki zawodu

**TECHNIK OBSŁUGI  
TURYSTYCZNEJ**

Podręcznik zawiera treści stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie technik obsługi turystycznej. Omówiono w nim formy, kategorie i rodzaje turystyki, metody badań ruchu turystycznego, scharakteryzowano różne formy turystyki i produktów turystycznych, zadania biur podróży oraz pośredników, organizatorów, agentów i placówek informacji turystycznej, jak również zasady funkcjonowania bazy noclegowej i gastronomicznej.

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne sp. z o.o.  
Warszawa 2013

Wydanie I (2013)

ISBN 978-83-02-13547-7

Opracowanie merytoryczne i redakcyjne: **Mieczysława Kompanowska** (redaktor koordynator)

Redakcja językowa: **Lucyna Lewandowska, Hanna Wysopolska**

Tłumaczenie podstawowych pojęć: **Olga Dowgird** (język angielski), **Joanna Długokęcka** (język niemiecki)

Redakcja techniczna: **Maria Dylewska**

Projekt okładki: **Grafos**

Projekt graficzny: **Katarzyna Trzeszczkowska, Dominik Krajewski**

Opracowanie graficzne: **Dominik Krajewski**

Fotoedycja: **Agata Bażyńska**

Skład i łamanie: **Shift\_Enter**

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

00-807 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 96

Tel.: 22 576 25 00

Infolinia: 801 220 555

**www.wsip.pl**

Druk i oprawa: Legra Sp. z o.o., Kraków

---

Publikacja, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło.

A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.



Szanujmy cudzą własność i prawo.

Więcej na [www.legalnakultura.pl](http://www.legalnakultura.pl)

Polska Izba Książki

## I. Rodzaje turystyki i ruch turystyczny

|          |  |    |
|----------|--|----|
| <b>1</b> | Historia turystyki, czyli jak zaczęło się podróżowanie .....                   | 8  |
| <b>2</b> | Podstawowe pojęcia turystyki .....   | 14 |
| <b>3</b> | Motywy podróżowania .....  | 19 |
| <b>4</b> | Rodzaje turystyki .....  | 22 |
| 4.1.     | Klasyfikacja ruchu turystycznego .....   | 22 |
| 4.2.     | Turystyka poznawcza .....  | 23 |
| 4.2.1.   | Turystyka krajoznawcza .....   | 23 |
| 4.2.2.   | Turystyka przyrodnicza .....   | 25 |
| 4.2.3.   | Turystyka miejska .....  | 30 |
| 4.2.4.   | Turystyka weekendowa .....   | 34 |
| 4.2.5.   | Turystyka etniczna .....   | 36 |
| 4.2.6.   | Turystyka kulturowa .....  | 38 |
| 4.3.     | Turystyka kwalifikowana .....  | 42 |
| 4.3.1.   | Turystyka piesza .....   | 43 |
| 4.3.2.   | Turystyka rowerowa .....   | 45 |
| 4.3.3.   | Turystyka narciarska .....   | 47 |
| 4.3.4.   | Turystyka jeździecka .....   | 48 |
| 4.3.5.   | Turystyka wodna .....  | 49 |
| 4.3.6.   | Turystyka jaskiniowa .....   | 52 |
| 4.3.7.   | Turystyka przygodowa .....   | 53 |
| 4.4.     | Turystyka biznesowa .....  | 58 |
| 4.4.1.   | Indywidualne podróże służbowe .....  | 59 |
| 4.4.2.   | Turystyka konferencyjno-kongresowa .....                                       | 59 |
| 4.4.3.   | Podróże motywacyjne .....  | 61 |
| 4.5.     | Turystyka wypoczynkowa .....   | 62 |
| 4.5.1.   | Turystyka wiejska .....  | 63 |
| 4.5.2.   | Turystyka morska .....   | 66 |
| 4.6.     | Turystyka zdrowotna .....  | 67 |
| 4.6.1.   | Turystyka uzdrowskowa .....  | 67 |
| 4.6.2.   | Turystyka <i>spa</i> i <i>wellness</i> .....                                   | 69 |
| 4.7.     | Turystyka religijno-pielgrzymkowa .....  | 70 |
| 4.8.     | Turystyka tranzytowa i przygraniczna .....                                     | 72 |
| <b>5</b> | Funkcje i dysfunkcje turystyki .....   | 75 |
| 5.1.     | Funkcje turystyki realizowane na płaszczyźnie społeczno-kulturowej .....       | 76 |
| 5.1.1.   | Funkcja wypoczynkowo-zdrowotna .....   | 77 |
| 5.1.2.   | Funkcja kształceniowa .....  | 78 |
| 5.1.3.   | Funkcja edukacji kulturowej .....  | 78 |
| 5.1.4.   | Funkcja kształtowania świadomości ekologicznej .....                           | 79 |
| 5.1.5.   | Funkcja wychowawcza .....  | 80 |
| 5.1.6.   | Funkcja etniczna .....   | 81 |
| 5.2.     | Funkcje turystyki realizowane na płaszczyźnie gospodarczej .....               | 81 |
| 5.2.1.   | Funkcja ekonomiczna .....  | 81 |
| 5.2.2.   | Funkcja polityczna .....   | 82 |
| 5.3.     | Funkcje turystyki realizowane na płaszczyźnie przestrzenno-środowiskowej ..... | 83 |
| 5.3.1.   | Funkcja kształtowania przestrzeni .....  | 83 |
| 5.3.2.   | Funkcja kształtowania środowiska przyrodniczego .....                          | 83 |
| <b>6</b> | Czynniki rozwoju turystyki polskiej .....                                      | 85 |
| 6.1.     | Czynniki ekonomiczne .....   | 85 |
| 6.2.     | Czynniki społeczno-psychologiczne .....  | 86 |
| 6.3.     | Czynniki podażowe .....  | 88 |
| <b>7</b> | Metody badania ruchu turystycznego .....                                       | 91 |

|           |  |     |
|-----------|--|-----|
| <b>8</b>  | Krajowy ruch turystyczny .....                           | 94  |
|           | 8.1. Dane statystyczne .....                             | 94  |
|           | 8.2. Wyjazdowy ruch turystyczny mieszkańców Polski ..... | 97  |
|           | 8.2.1. Wydatki na wyjazdy turystyczne .....              | 98  |
|           | 8.3. Charakterystyka przyjazdów do Polski .....          | 98  |
| <b>9</b>  | Międzynarodowy ruch turystyczny na świecie .....         | 103 |
| <b>10</b> | Rola turystyki w gospodarce Polski i świata .....        | 108 |
|           | 10.1. Wpływy z turystyki .....                           | 108 |
|           | 10.2. Wydatki na turystykę .....                         | 110 |
|           | 10.3. Przychody z turystyki w Polsce .....               | 110 |

## II. Usługi turystyczne

|           |   |     |
|-----------|---|-----|
| <b>11</b> | Klasyfikacja usług turystycznych .....  | 114 |
|           | 11.1. Cechy usług turystycznych .....   | 114 |
|           | 11.2. Podział usług turystycznych .....   | 115 |
|           | 11.2.1. Cele świadczenia usługi na rzecz turysty .....                          | 115 |
|           | 11.2.2. Rodzaje zaspokajanych potrzeb .....                                     | 116 |
| <b>12</b> | Informacja w turystyce .....  | 117 |
|           | 12.1. Systemy informacji turystycznej .....                                     | 117 |
|           | 12.2. Internetowy System Informacji Turystycznej i Promocji Polski (ISIT) ..... | 119 |
| <b>13</b> | Usługi pośrednictwa i organizacji .....   | 121 |
| <b>14</b> | Usługi noclegowe .....  | 124 |
| <b>15</b> | Usługi przewodnickie i pilotaż wycieczek .....                                  | 133 |
| <b>16</b> | Usługi transportowe .....   | 136 |
|           | 16.1. Klasyfikacja usług transportowych .....                                   | 137 |
|           | 16.2. Transport samochodowy .....   | 138 |
|           | 16.3. Transport kolejowy .....  | 140 |
|           | 16.4. Transport lotniczy .....  | 143 |
|           | 16.5. Transport wodny .....   | 148 |
| <b>17</b> | Usługi gastronomiczne .....   | 155 |
| <b>18</b> | Usługi ubezpieczeniowe w turystyce .....  | 159 |
| <b>19</b> | Usługi rekreacyjno-sportowe i kulturalno-rozrywkowe .....                       | 162 |
| <b>20</b> | Inne usługi świadczone na rzecz uczestników ruchu turystycznego .....           | 164 |

## III. Rynek turystyczny

|           |   |     |
|-----------|---|-----|
| <b>21</b> | Rynek turystyczny i jego elementy .....                     | 170 |
|           | 21.1. Popyt turystyczny .....                               | 171 |
|           | 21.2. Podaż turystyczna .....                               | 173 |
|           | 21.3. Podmioty na rynku turystycznym .....                  | 173 |
| <b>22</b> | Produkt turystyczny i jego rodzaje .....                    | 178 |
| <b>23</b> | Przemysł turystyczny .....                                  | 181 |
| <b>24</b> | Analiza SWOT polskiej turystyki .....                       | 184 |
|           | 24.1. Słabe strony polskiej turystyki .....                 | 184 |
|           | 24.2. Atuty polskiej turystyki .....                        | 186 |
| <b>25</b> | Działania administracji centralnej i samorządowej .....     | 188 |
|           | 25.1. Organy administracji turystycznej .....               | 188 |
|           | 25.2. Zadania organów centralnych dotyczące turystyki ..... | 189 |
|           | 25.2.1. Ministerstwo Sportu i Turystyki .....               | 190 |
|           | 25.2.2. Departament Turystyki .....                         | 192 |
|           | 25.2.3. Instytut Turystyki (IT) .....                       | 193 |

|   |     |
|---|-----|
| 25.3. Zadania organów samorządowych na szczeblu wojewódzkim,<br>powiatowym i gminnym .....                            | 194 |
| 25.3.1. Kompetencje samorządów powiatowych w zakresie turystyki .....   | 195 |
| 25.3.2. Kompetencje samorządów gminnych w zakresie turystyki .....  | 196 |
| 25.4. Polityka państwa w zakresie turystyki .....   | 197 |
| <b>26</b> Główne założenia strategii rozwoju turystyki w skali kraju i regionu .....                                  | 201 |
| 26.1. Założenia strategiczne .....  | 201 |
| 26.1.1. Misja rozwoju turystyki .....   | 202 |
| <b>27</b> Krajowe organizacje turystyczne według ich zadań statutowych .....  | 206 |
| 27.1. Specjalistyczne organizacje turystyczne .....   | 206 |
| 27.1.1. Polska Organizacja Turystyczna (POT) .....  | 206 |
| 27.1.2. Regionalne Organizacje Turystyczne (ROT) .....  | 208 |
| 27.1.3. Lokalne Organizacje Turystyczne (LOT) .....   | 209 |
| 27.2. Polska Agencja Rozwoju Turystyki SA .....   | 209 |
| 27.3. Samorząd gospodarczy i organizacje zawodowe branży turystycznej .....   | 211 |
| 27.3.1. Polska Izba Turystyki .....   | 211 |
| 27.3.2. Regionalne Izby Turystyki .....   | 213 |
| 27.3.3. Izba Turystyki Rzeczypospolitej Polskiej (ITRP) .....   | 214 |
| 27.3.4. Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne” .....  | 214 |
| 27.3.5. Polskie Zrzeszenie Hoteli .....   | 216 |
| 27.3.6. Polska Izba Hotelarstwa (PIH) .....   | 217 |
| 27.3.7. Izba Gospodarcza Hotelarstwa Polskiego (IGHP) .....   | 217 |
| 27.3.8. Izba Gospodarcza „Uzdrowiska Polskie” .....   | 218 |
| 27.3.9. Polska Izba Turystyki Młodzieżowej (PITM) .....   | 219 |
| 27.4. Społeczne organizacje turystyczne .....   | 220 |
| 27.4.1. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze .....  | 220 |
| 27.4.2. Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych (PTSM) .....  | 223 |
| 27.4.3. Polska Federacja Campingu i Caravaningu .....   | 223 |
| 27.4.4. Polskie Stowarzyszenie Turystyki (PST) .....  | 224 |
| 27.4.5. Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej (TKKF) .....   | 225 |
| 27.4.6. Stowarzyszenie Konferencje i Kongresy w Polsce .....  | 226 |
| 27.5. Organizacje dbające o bezpieczeństwo uprawiania turystyki .....   | 227 |
| 27.5.1. Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (TOPR) .....   | 227 |
| 27.5.2. Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (GOPR) .....   | 228 |
| 27.5.3. Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (WOPR) .....   | 229 |
| <b>28</b> Międzynarodowe organizacje działające na rzecz turystyki .....  | 232 |
| 28.1. Światowa Organizacja Turystyki .....  | 232 |
| 28.2. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) .....  | 233 |
| 28.3. Światowa Rada Podróży i Turystyki (WTTC) .....  | 235 |
| 28.4. Międzynarodowe organizacje turystyczne w sektorze touroperatorów<br>i agencji turystycznych .....               | 235 |
| 28.4.1. Światowa Federacja Narodowych Biur Podróży (UFTAA) .....  | 235 |
| 28.4.2. Światowe Stowarzyszenie Agencji Podróży (WATA) .....  | 235 |
| 28.5. Międzynarodowe organizacje turystyczne w sektorze hotelarstwa i gastronomii .....                               | 236 |
| 28.5.1. Międzynarodowe Stowarzyszenie Hoteli i Restauracji (IH&RA) .....  | 236 |
| 28.5.2. Konfederacja Krajowych Stowarzyszeń Hoteli i Restauracji we Wspólnocie<br>Europejskiej (HOTREC) .....         | 236 |
| 28.5.3. Międzynarodowy Związek Krajowych Organizacji Hotelarzy,<br>Restauratorów i Właścicieli Kawiarń (HoReCa) ..... | 236 |
| 28.5.4. Międzynarodowa Federacja Schronisk Młodzieżowych (IYHF) .....   | 237 |
| 28.5.5. Międzynarodowa Federacja Campingu i Caravaningu (FICC) .....  | 237 |
| Wykaz podstawowych pojęć w językach polskim, angielskim i niemieckim .....  | 240 |
| Literatura .....  | 245 |